

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
"РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ УКРАЇНИ"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90; залікових модулів - 1; змістовний модуль - 1
Семестр, Рік	II / 1
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач	Шашеро Антоніна Миколаївна; кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	(0482) 68-76-93
E-mail:	geotourism@onu.edu.ua
Робоче місце	кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: 1 год., середа, 14.00-15.00 Онлайн-консультації: ZOOM – четвер 15.00-15.30

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом. В позааудиторний час студенти зможуть поставити питання під час консультації (середа, з 14.00-15.00). Інші види комунікації: група в Viber, очна та онлайн консультації за розкладом

e-mail: geotourism@onu.edu.ua

телефон: (0482) 68-76-93

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Мета даного курсу – є вивчення умов формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних комплексів, ознайомлення з системами організації діяльності населення для відновлення фізичних і духовних сил, моделями державної підтримки рекреації як соціально значущого процесу.

Пререквізити курсу: Ефективність засвоєння змісту дисципліни "Рекреаційні комплекси України" значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Рекреалогія», "Організація туризму", "Географія туризму", «Туристично-рекреаційні ресурси України», «Природні туристичні ресурси світу».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси України» є процеси формування та розвитку сфери суспільно-організованої роботи рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенні працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства

Завдання курсу:

- визначення теоретичних основ формування і факторів розвитку рекреаційних комплексів, їх спеціалізації та видів у сучасних конкретних умовах;
- дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду створення та функціонування рекреаційних комплексів;
- аналіз функціональної, галузевої та територіальної структури рекреаційно-туристичного комплексу України;
- розробка принципів вдосконалення системи збалансованого забезпечення рекреаційних потреб населення України та раціонального використання національних туристично-рекреаційних ресурсів.

Очікувані результати. Здобувач повинен:

знати: - передові концепції, методи науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму та рекреації;

- основні елементи, теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів як складових господарського комплексу;
- рівні, структуру та фактори формування рекреаційних потреб;
- поняття рекреаційно-ресурсного потенціалу та його складові;
- теоретичні основи та основні схеми рекреаційного районування світу та України; - основні особливості рекреаційних районів світу та України;
- основи рекреаційного природокористування.

вміти:

- аналізувати існуючий рекреаційний потенціал територій щодо здійснення того чи іншого виду рекреаційної діяльності;
- проектувати найбільш ефективне використання рекреаційно-ресурсного потенціалу виходячи з його структури та наявних рекреаційних потреб;
- виявляти проблеми розвитку рекреаційних комплексів та розробляти проекти їх вирішення на основі знань про основні тенденції їх розвитку, рекреаційні потоки та принципи рекреаційного природокористування;
- давати розгорнуту характеристику рекреаційних районів України та рекреаційних комплексів в їх межах.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (18 год.) та практичних занять (12 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація презентації з картами, графіками, фото та відеосюжетами); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Соціально-економічні проблеми рекреаційного природокористування.

Тема 1. Соціально-економічні фактори формування рекреаційних потреб.

Сутність рекреаційних потреб, їх диференціація і взаємодія. Чинники формування рекреаційних потреб. Методи дослідження рекреаційних потреб. Витрати на відпочинок як елемент споживчих витрат населення. Сутність і характеристика рекреаційного попиту.

Тема 2. Поняття та сутність туристично-рекреаційного комплексу.

Туризм як міжгалузевий господарський комплекс. Туристично-рекреаційний комплекс: поняття, сутність, структура. Туристично-рекреаційний комплекс як об'єкт управління. Рівні управління туристично-рекреаційним комплексом в Україні. Розвиток туристично-рекреаційного комплексу на основі кластерного підходу.

Тема 3. Інфраструктурне забезпечення рекреаційних територій України. Класифікація та методи оцінювання рекреаційної діяльності.

Поняття інфраструктура рекреаційної території. Туристично-рекреаційний комплекс як об'єкт управління. Заходи щодо удосконалення інфраструктурного забезпечення рекреації. Структура рекреаційної галузі. Чинники впливу на діяльність рекреаційної галузі. Класифікація рекреаційних територій. Методи оцінювання рекреаційного потенціалу території. Типи оцінки рекреаційних ресурсів.

Тема 4. Рекреаційне районування України. Особливості формування та розвитку регіональних туристично-рекреаційних комплексів. Рекреаційне природокористування й охорона природи в рекреаційних комплексах.

Історичний розвиток лікувальних рекреаційних ресурсів. Законодавчі основи рекреаційної діяльності в Україні. Міжнародний досвід планування рекреаційних комплексів. Основні туристичні райони України та їх характеристика.

Концепція сталого розвитку в рекреаційно-туристичній діяльності. Структура та класифікація природних рекреаційних ресурсів. Природоохоронна діяльність в Україні та інших країнах світу. Правове регулювання природоохоронної діяльності.

Змістовний модуль 2. Забезпечення організаційної діяльності у сфері рекреаційних послуг в туристично-рекреаційному комплексі.

Тема 5. Ринок туристичних послуг туристично-рекреаційного комплексу. Комунікативна політика туристично-рекреаційного комплексу.

Ринок туристичних послуг як елемент зовнішнього та внутрішнього середовища туристично-рекреаційного комплексу. Інструменти аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища туристично-рекреаційного комплексу. Методи розрахунку ємності ринку туристичних послуг. Рівні комунікативної політики туристично-рекреаційного комплексу. Просування туристичного продукту. Просування рекреаційної території. Цінова політика, цінова стратегія. Інвестиції в туристичній діяльності. Інновації в туристичній діяльності.

Тема 6. Теоретичні основи планування туристично-рекреаційних комплексів. Еволюція архітектурного середовища відпочинку.

Принципи входження підприємств до туристично-рекреаційного комплексу. Аналіз розвитку території. Туристично-рекреаційні комплекси в схемах територіального планування. Функціональне зонування. Архітектура середньовіччя. Архітектура нового часу. Архітектура туристичних будинків та споруд, санаторних будівель та споруд. Горно-рекреаційна архітектура. Атрактивна сучасна рекреаційна архітектура.

Тема 7. Організація лікувально-профілактичних та спортивно-оздоровчих послуг в туристично-рекреаційних комплексах.

Загальна характеристика лікувально-профілактичних послуг. Організація надання лікувально-профілактичних послуг. Санаторно-курортні установи як інструмент надання лікувально-профілактичних послуг. Характеристика спортивно-оздоровчих послуг.

Тема 8. Сучасні форми дозвіллевої діяльності в туристично-рекреаційних комплексах.

Специфіка діяльності дозвіллевих центрів. Дозвіллева діяльність в клубах. Робота парку як дозвіллевого центру.

Тема 9. Особливості формування регіональних рекреаційних комплексів в Українському Причорномор'ї.

Аналіз мережевих та кластерних форм РТД в регіоні Українського Причорномор'я. Дослідження населення як складової РТП регіонального рекреаційного комплексу Українського Причорномор'я. Аналіз кваліметричних методів для оцінювання РТП рекреаційних комплексів. Розроблення принципів побудови структурних схем оцінки РТП рекреаційних комплексів Українського Причорномор'я.

Рекомендована література:

Основна:

1. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : навч. п-к. Київ : Альтерпрес. 2009. 400 с.
2. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник. Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 202 с.
3. Заваріка Г. М. Курортна справа : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 264с.
4. Економіка рекреації та туризму: навч. посібник / О. А. Сущенко, О. О. Стрижак, Н. А. Дехтяр та ін. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 347 с.
5. Монастирський В.Р. Природні ресурси і рекреаційні комплекси світу : навч. посібник.

- ННБК "АТБ"- Львів, 2022. 200 с.
- Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник. К.: Кондор, 2005. 408 с.
  - Економіка рекреації та туризму [Електронний ресурс] : на-вчальний посібник / О. А. Сущенко, О. О. Стрижак, Н. А. Дехтяр та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 347 с.
  - Стафійчук В.І. Рекреалогія. Навчальний посібник. К. : Альтерпрес, 2006. 264 с.
  - Топчієв О. Г., Коломієць К.В., Сич В. А., Яворська В.В. Структурування рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища: Монографія. Кам'янець-Подільський: Видавець Панькова А. С., 2020. 332 с.
  - Топчієв О. Г., Яворська В. В., Сич В. А., Коломієць К. В. Рекреаційно-туристичний потенціал: напрями систематики і кваліметричної оцінки. Навчальний посібник ; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. Одеса : Бондаренко М.О., 2022. 280 с.

Додаткова:

- Безверхнюк Т., Бабов К., Цуркан О. Ресурсне забезпечення післявоєнного відновлення та розвитку України: потенціал курортно-рекреаційної сфери. Наукові інновації та передові технології. № 6(8). 2022. С. 459-470.
- Гаврилюк С.П. "Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу". Ннавч. посібник. К.: Київ, 2006. 180 с.
- Основи рекреалогії (економіко-екологічний та маркетинговий аспект) [текст] : навч. посіб. / І. О. Гродзинська, С. Г. Нездоймінов, О. В. Гусєва, А. В. Замкова. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 264 с.
- Кушнірук Ю. С. Рекреація та курортологія: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2012. 146 с.
- Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Принципи і методи кваліметричної оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу // Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки, 2022. Том 27. Випуск 1(40). С. 114-129.
- Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Населення як невід'ємна складова рекреаційно-туристичного потенціалу // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. 2021. №2 (вип. 51). С. 101-108.
- Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С. Планування територій. Навчальний посібник. Херсон: вид. Гринь Д. С.. 2014. 266 с.
- Шашеро А. М., Тригуб В. І. Рекреаційні землі в планувальних розробках сьогодення / Вісник Одеського національного університету. Серія Географічні та геологічні науки. Одеса, 2021. Том 26, Вип. 2 (39). С. 119 -134.
- Envinronmentalization of hotel and restaurant business / Tereshchuk N. V., Tranchenko L. V., Tranchenko O. M., Shashero A. M. // Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки. Том 28. Випуск 1(42) 2023. С. 105-114.
- Yavorska V., Molodetskyi A., Shashero A., Prykhodko Z., Nefedova N. Resorts as multifunctional recreation and tourism centers. Journal of Education, Health and Sport. 2023;37(1):199-208. eISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.12775/JEHS.2023.37.01.016>

Електронні інформаційні джерела:

- Державна служба статистики України URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
- Лікувальні курорти і санаторії України URL: <https://ukraine-resorts.com/ua/>
- Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua>
- Нематеріальна культурна спадщина на сайті ЮНЕСКО <https://ich.unesco.org/en/lists>
- Організація Об'єднаних Націй URL: <https://www.un.org/en/>

6. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) URL: www.unwto.org
7. Сайт державного агентства з розвитку туризму URL: www.tourism.gov.ua
8. Туристична асоціація України. URL : <http://www.tau.org.ua/>
9. Туристична індустрія - статистичні дані: URL: <https://www.statista.com/topics/962/global-tourism/>
10. Global wellness institute. URL: <https://globalwellnessinstitute.org/wellness-policy-series/>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль									Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовний модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів (СРС) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів і звітів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СРС містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.